

به نام خدا

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

شیوه نامه اجرایی ارزشیابی عملکرد آموزشی اساتید

در دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

فهرست مطالب

۲	کلیات و اهداف
۲	کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی
۳	ماده ۱- فرآیند ارزشیابی
۴	ماده ۲- زمان بندی انجام ارزشیابی
۴	ماده ۳- جمع آوری، تحلیل و تفسیر داده ها
۴	۱-۳- ضمانت اجرایی انجام ارزشیابی، نحوه تشویق، ارائه تسهیلات و الزام مشارکت در ارزشیابی
۴	۳-۱-۱- تشویق به ارزشیابی
۴	۳-۱-۲- ارائه تسهیلات و الزام مشارکت در ارزشیابی
۴	۳-۲- شرایط جمع آوری اطلاعات ارزشیابی اساتید
۴	۳-۳- اعتبار نتایج ارزشیابی
۵	۳-۳-۱- اعتبار ارزشیابی دانشجویان
۵	۳-۳-۲- اعتبار ارزشیابی دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل
۵	۳-۴- تحلیل نتایج
۵	۳-۴-۱- روند تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از نظرخواهی ها
۶	ماده ۴- اعلام نتایج ارزشیابی اساتید
۶	۴-۱- ارائه نتایج به اساتید و مسئولین دانشگاه
۶	۴-۲- جمع بندی نتایج ارزشیابی جهت ارائه به کمیته منتخب دانشکده، هیأت اجرایی جذب و هیأت ممیزه دانشگاه
۶	ماده ۵- بازخورد ارزشیابی
۷	۵-۱- سیاست های بازخورد ارزشیابی به اساتید
۷	۵-۲- نحوه پیگیری نتایج ارزشیابی کمتر از حد نصاب ارزشیابی

کلیات

ارزشیابی استاد یکی از جنبه‌های مهم در فرایند فعالیت‌های آموزشی است، به همین جهت برای تعیین شایستگی علمی اساتید ملاک‌هایی را تعیین می‌کنند و عملکرد آن‌ها را از طریق فرایندی مدون مورد ارزشیابی قرار می‌دهند. بنابراین بهره‌گیری از یک الگوی جامع ارزشیابی و تنظیم برنامه‌های ارزشیابی به منظور ارتقای کیفیت آموزش، بهبود روش‌های تدریس، افزایش سطح علمی و همچنین تصمیم‌گیری منطقی در رابطه با آن می‌تواند بسیار مفید واقع گردد.

در واقع تعیین میزان موفقیت اساتید در رسیدن به هدف‌های آموزشی مستلزم اطلاعات لازم درباره فعالیت‌های آموزشی، انتخاب معیارهای مناسب برای مقایسه اطلاعات به دست آمده، سنجش معیارها و قضاوت در خصوص میزان دستیابی به هدف‌های از پیش تعیین شده می‌باشد. در حال حاضر این مهم توسط دفتر نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه و با مشارکت دانشکده‌ها هدایت و اجرا می‌گردد. بنابراین به منظور هدایت و هماهنگ نمودن برنامه‌های نظام ارزشیابی استاد در سطح دانشگاه و در راستای اجرای آیین‌نامه تشکیل شورا و مدیریت نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت موسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری به شرح ذیل تدوین گردیده است.

اهداف:

- آشنایی اساتید و مدیران با نحوه ارزشیابی و پیامدهای آن؛
- تعیین و ارتقای ساختار و فرایند اجرایی نظام ارزشیابی اساتید؛
- شناسایی نقاط قوت و ضعف آموزشی اعضای هیأت علمی؛
- کمک به اصلاح و ارتقای عملکرد اعضای هیأت علمی؛
- شفاف نمودن کاربرد نتایج ارزشیابی و استفاده از آن در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی (تبدیل وضعیت استخدامی، ترفیع سالانه و ارتقای مرتبه اعضای هیأت علمی)؛
- استفاده از نتایج ارزشیابی در فرایند تبدیل وضعیت استخدامی، ترفیع، ارتقا و انتخاب استاد نمونه؛
- استفاده از نتایج ارزشیابی در تفویض مسئولیت‌های اجرایی آموزشی به اعضای هیأت علمی؛
- ارائه بازخورد نتایج ارزشیابی به اساتید؛
- شناسایی موانع عدم مشارکت دانشجویان در انجام ارزشیابی آموزشی و ایجاد راهکار جهت افزایش مشارکت؛
- افزایش پایایی و روایی ابزارهای ارزشیابی کیفیت عملکرد آموزشی اساتید.

کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی

طبق ماده ۷ آیین‌نامه تشکیل شورا و مدیریت نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه موسسه آموزش عالی، پژوهشی و فناوری مصوبه ۹۶/۵/۲۲ کارگروهی با ترکیب مشخص جهت وظایف و اختیارات زیر تعریف شده است:

وظایف و اختیارات:

- ۱- طراحی و تدوین برنامه‌های نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت؛
- ۲- همکاری در فرآیند ارزیابی راهبردی موسسه؛
- ۳- طراحی الگوهای مناسب به منظور نظارت و ارزیابی بر ابعاد مختلف کیفیت موسسه؛
- ۴- همکاری با مدیریت نظارت و ارزیابی در راستای تحقق اهداف و مأموریت آن؛

۵- تهیه گزارش‌های تحلیلی از وضعیت کمی و کیفی موسسه به منظور ارتقای کیفیت؛

۶- بررسی کارشناسی موضوعات ارجاع شده از سوی شورا و مدیریت.

ترکیب اعضا:

۱- مدیر (رئیس کارگروه به عنوان عضو حقیقی)؛

۲- ۲ تا ۴ نفر از اعضای هیأت علمی متخصص یا کارشناس صاحب نظر و ترجیحاً شاغل در حوزه کارگروه به عنوان عضو حقیقی؛

انتخاب اعضای حقیقی بر اساس تبصره ۱۳ ماده ۷-۳ آیین نامه تشکیل شورا و مدیریت نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت موسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری انجام می‌گیرد.

تبصره: یکی از اعضا به عنوان دبیر کارگروه تعیین می‌گردد.

ماده ۱: فرآیند ارزشیابی

ارزشیابی اساتید از تجمیع فعالیت‌های پنجگانه ذیل با اعمال ضرایب متفاوت استخراج می‌گردد.

الف - نظرخواهی از دانشجویان

در انتهای هر نیم‌سال تحصیلی در بازه زمانی مشخص از دانشجویان خواسته می‌شود که پرسشنامه‌های ارزشیابی را به صورت تحت وب تکمیل و بر اساس آن ضمن تکمیل پرسشنامه خود ارزیابی دانشجویان، استاد درس را ارزشیابی نمایند. نظر دانشجویان در ۱۰ سؤال (ناظر به ۳ سوال، خود ارزیابی دانشجو و ۷ سوال، ارزشیابی شیوه تدریس استاد) استعمال می‌شود. فرآیند این ارزشیابی به صورت خودکار و بدون نام توسط سامانه جامع آموزشی دانشگاه (گلستان) انجام می‌شود.

ب - نظرخواهی از دانشجویان ممتاز

از آنجا که برخی از اساتید نسبت به ارزشیابی خود توسط گروه‌های خاصی از دانشجویان، از جمله دانشجویان ضعیف‌تر معترض بوده و پاسخ‌های آن‌ها را با سوءنیت تلقی می‌نمایند، طبق آیین‌نامه ارتقای اعضای هیأت علمی مصوب ۹۵/۵/۱۱ یکی از پارمترهای قابل اعمال در نتیجه نهایی ارزشیابی استاد، ارزشیابی از دانشجویان ممتاز است که نتایج آن با شرایط ۲۵٪ دانشجویان برتر هر کلاس درس تا زمان منتهی به ارزشیابی استخراج و در سامانه گلستان قابل بهره‌برداری است.

ج- نظرخواهی از دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل

از دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل دانشگاه طبق آیین‌نامه ارتقای اعضای هیأت علمی مصوب ۸۷/۸/۱۸ و ۸۹/۱۱/۲۳ خواسته می‌شود تا نظر خود را در مورد ۴ نفر از اساتیدی که با آن‌ها درس داشته‌اند اعلام نمایند. نام اساتید مورد ارزشیابی به صورت تصادفی توسط سامانه جامع آموزشی گلستان به گونه‌ای انتخاب می‌گردند تا تمامی اساتید گروه‌های آموزشی به صورت دوره‌ای و مرتب مورد ارزشیابی قرار گیرند. در هر دوره تحصیلی دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل به افرادی اطلاق می‌شود که بر اساس معدل نهایی جزء ۲۰٪ برتر دانشجویان مقطع کارشناسی و ۲۵٪ برتر مقطع تحصیلات تکمیلی گروه مربوطه قرار دارند و الزاماً دارای معدل بالای ۱۶ باشند.

د- نظرخواهی از ریس دانشکده و معاون آموزشی دانشکده

در مرحله تقاضای عضو هیأت علمی برای تبدیل وضعیت استخدامی (از پیمانی به رسمی) و ارتقای مرتبه (از استادیاری به دانشیاری، از دانشیاری به استادی) دفتر نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه از ریس دانشکده و معاون آموزشی مربوط در این خصوص استعلام می‌نماید.

ه- نظرخواهی از مدیر گروه و اعضای گروه

بر مبنای ضرورت‌های اعلام شده در (بند د) نظرخواهی لازم صورت می‌گیرد.

ماده ۲: زمان بندی انجام ارزشیابی

بازه ارزشیابی هر نیم سال تحصیلی در زمان تصویب تقویم آموزشی سالیانه تعیین و به تصویب شورای آموزشی دانشگاه می‌رسد.

ماده ۳: جمع آوری، تحلیل و تفسیر داده‌ها

با توجه به پرسشنامه ارزشیابی اساتید مصوب جلسه مورخ ۹۷/۸/۱۲ شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه، مجموعه داده‌های ارزشیابی در سامانه گلستان مورد پردازش قرار گرفته و مسئولیت تحلیل و تفسیر داده‌ها به عهده دفتر نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه است.

۳-۱: ضمانت اجرایی انجام ارزشیابی، نحوه تشویق، ارائه تسهیلات و الزام مشارکت در ارزشیابی

۳-۱-۱. تشویق به ارزشیابی

• برگزاری کارگاه‌هایی توسط دانشگاه برای دانشجویان در خصوص شناخت و آگاهی از کیفیت در نظام آموزشی و بهبود عملکرد اساتید و دانشگاه؛

• انعکاس نتایج ارزشیابی اساتید به صورت ملموس (تغییر و اصلاح در روند ارائه دروس به اساتید).

۳-۱-۲. ارائه تسهیلات و الزام مشارکت در ارزشیابی

• امکان ثبت نام مقدماتی در نیم سال آتی؛

• اولویت درانتخاب واحد زودتر در نیم سال تحصیلی آتی نسبت به سایر دانشجویان؛

• استمرار دسترسی به امکانات سامانه خدمات آموزشی گلستان (پس از تکمیل ارزشیابی)؛

• تسهیل انجام مراحل تسویه حساب فارغ التحصیلی دانشجویان در نیم سال آخر تحصیلی؛

• دانشجویانی که در ارزشیابی اساتید شرکت نمی‌کنند ۴۸ ساعت کاری از اتمام زمان ارزشیابی از خدمات سامانه گلستان محروم خواهند شد.

۳-۲. شرایط جمع آوری اطلاعات ارزشیابی اساتید

• نظرخواهی از دانشجویان باید به طور مستمر هر نیم سال تحصیلی به عمل آید؛

• نظرخواهی از دانشجویان باید در زمان مناسب انجام شود به گونه‌ای که شرایط زمان تاثیر نامطلوبی بر صحت و دقت اطلاعات گردآوری شده نداشته باشد؛

• اطلاع رسانی از طریق پوستر، بنر، کانال روابط عمومی دانشگاه، مراکز کامپیوتر و هم‌چنین توجیه دانشجویان توسط آموزش دانشکده‌ها باید حداقل دو هفته قبل از شروع ارزشیابی انجام گیرد.

۳-۳. اعتبار نتایج ارزشیابی

۳-۳-۱. اعتبار ارزشیابی دانشجویان

• در صورتی که تعداد پاسخ‌های ارزشیابی در مقطع کارشناسی دوره حضوری و الکترونیکی حداقل ۱۲ نفر (بر مبنای ۶۰٪ حداقل تعداد کلاس کارشناسی)، باشد ارزشیابی استاد معتبر است؛

- در صورتی که تعداد پاسخ‌های ارزشیابی مقطع تحصیلات تکمیلی دوره حضوری و الکترونیکی حداقل ۵ نفر (بر مبنای ۷۰٪ حداقل تعداد کلاس تحصیلات تکمیلی)، باشد ارزشیابی معتبر است؛
- در صورتی که تعداد پاسخ‌های ارزشیابی کارشناسی و تحصیلات تکمیلی در دروس عملی، کارگاهی و تربیت بدنی حداقل ۳ نفر باشد ارزشیابی معتبر است؛
- در صورتی که تعداد پاسخ‌های ارزشیابی دوره‌های مشترک با خارج کشور حداقل ۲ نفر باشد، ارزشیابی معتبر است.

۳-۳-۲. اعتبار ارزشیابی دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل

- دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل در مقطع کارشناسی، با شرط گذراندن ۱۲۰ واحد درسی برای دانشکده علوم پایه و عمومی و ۱۳۰ واحد درسی برای دانشکده‌های مهندسی، اساتید دروس سرویسی، پایه و تخصصی خود را ارزشیابی می‌کنند؛
- دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل مقطع تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد) با شرط گذراندن ۲۶ واحد درسی و گذراندن حداقل ۴ ترم تحصیلی اساتید دروس تخصصی و استاد راهنمای پایان نامه خود را ارزشیابی می‌کنند؛
- دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل مقطع تحصیلات تکمیلی (دکتری) با شرط گذراندن ۱۲ واحد درسی و گذراندن ۸ ترم تحصیلی اساتید دروس تخصصی و استاد راهنمای پایان نامه خود را ارزشیابی می‌کنند.

۳-۴: تحلیل نتایج

۳-۴-۱. روند تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از نظرخواهی‌ها

- کلیه پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط دانشجویان و همکاران دارای اعتبار بوده و در جمع بندی مورد استفاده قرار خواهند گرفت مگر در موارد زیر:
- پرسشنامه‌هایی که همه گزینه‌ها را "کمتر از ۱۲" امتیازدهی کرده‌اند.
- مجموع پرسشنامه‌های دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل کمتر از ۱۵ نفر باشد.

نتایج تجزیه و تحلیل ارزشیابی کیفیت تدریس استاد شامل موارد زیر است.

- میانگین تمام دروس هر عضو هیأت علمی؛
- میانگین نمره ارزشیابی اعضای هیأت علمی در گروه مربوطه؛
- میانگین ارزشیابی دانشکده؛
- انحراف معیار دانشکده بر اساس مقطع تحصیلی؛
- تعداد ارائه هر گروه درسی استاد منتهی به زمان ارزشیابی؛
- رتبه هیأت علمی در گروه آموزشی / دانشکده / دانشگاه.

ماده ۴: اعلام نتایج ارزشیابی عملکرد آموزشی اساتید

۴-۱. ارائه نتایج به اساتید و مسئولین دانشگاه

• در پایان ترم تحصیلی و پس از اعمال قفل نمره توسط استاد و مسئولین آموزش دانشگاه و عدم دسترسی استاد به تغییر نمره دانشجو، اعضای هیأت علمی و مدعوین دانشگاه می‌توانند با مراجعه به سامانه گلستان از کارنامه ترمی، جزئیات نتایج ارزشیابی و وضعیت رتبه کسب شده در گروه آموزشی، دانشکده و دانشگاه مطلع گردند.

• نتایج نهایی ارزشیابی اساتید توسط دفتر نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه به اطلاع مسئولین دانشکده و دانشگاه رسانده می‌شود.

۴-۲. جمع‌بندی نتایج ارزشیابی جهت ارائه به کمیته منتخب دانشکده، هیأت اجرایی جذب و هیأت ممیزه دانشگاه

نتایج حاصل از این ارزشیابی جهت تصمیم‌گیری در قسمت‌های مختلف دانشگاه به صورت زیر محاسبه و امتیازدهی خواهد شد.

• نتایج ارزشیابی از دانشجویان به صورت یک نمره خام از سقف ۴ نمره با اعمال ضریب ۳۰٪؛

• نتایج ارزشیابی از دانشجویان ممتاز به صورت یک نمره خام از سقف ۴ نمره با اعمال ضریب ۲۰٪؛

• نتایج ارزشیابی از دانشجویان ممتاز در شرف فراغت از تحصیل به صورت یک نمره خام از سقف ۴ نمره با اعمال ضریب ۲۰٪؛

• نتایج ارزشیابی از رییس دانشکده و معاون آموزشی به صورت یک نمره خام از سقف ۴ نمره با اعمال ضریب ۱۵٪؛

• نتایج ارزشیابی از مدیر گروه و اعضای گروه به صورت یک نمره خام از سقف ۴ نمره با اعمال ضریب ۱۵٪؛

تبصره ۵: در صورتی که عضو هیأت علمی واجد شرایط (احراز ارتقا و...) در دانشکده ذی ربط مسئولیت مستقیم (رییس، معاون آموزشی دانشکده یا مدیر گروه) داشته باشد، نظرسنجی از آن افراد انجام نخواهد شد و از تعداد بیشتری از اعضای هیأت علمی گروه / دانشکده نظرسنجی صورت می‌گیرد.

ماده ۵: بازخورد ارزشیابی

دفتر نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه، نتایج ارزشیابی اعضای هیأت علمی را بررسی و بازخورد (تذکر و تشویق) آن را به صورت زیر اعلام می‌نماید:

• نتایج بررسی ارزشیابی مطابق بند ۳ (کیفیت تدریس) جدول ۲ آیین نامه ترفیع اعضای هیأت علمی به کمیته ترفیع اعلام می‌شود؛

• نتایج بررسی ارزشیابی کمتر از حدنصاب با شرایط ارزشیابی یک یا چند درس کمتر از میانگین دانشکده منهای دو برابر انحراف معیار ($m-2\sigma$)

در نیم سال منتهی به زمان ارزشیابی به کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی دانشگاه اعلام می‌شود؛

• نتایج بررسی ارزشیابی کمتر از ۲,۵ با تکرار پس از طرح در کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی دانشگاه به دانشکده اعلام می‌گردد و رییس دانشکده لازم است تمهیداتی فراهم نماید که درس مربوطه توسط استاد جایگزین ارائه شود؛

• نتایج بررسی ارزشیابی بیشتر از حدنصاب با شرایط ارزشیابی یک یا چند درس بیشتر از میانگین دانشکده به اضافه یک و نیم انحراف معیار

($m+1,5\sigma$) در ۲ نیم سال منتهی به زمان ارزشیابی به مسئولین دانشکده‌ها جهت تشویق اعلام می‌شود.

۵-۱. سیاست‌های بازخورد ارزشیابی به اساتید

الف: دارای ارزشیابی کمتر از حدنصاب

- بررسی در کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی؛
- انعکاس مستمر نتایج ارزشیابی کمتر از حدنصاب ارزیابی به روسای دانشکده‌ها و مدیران گروه‌ها؛
- انعکاس نتایج ارزشیابی به هیئت اجرایی جذب دانشگاه در خصوص اعضای هیأت علمی متقاضی تبدیل وضعیت استخدامی؛
- انعکاس نتایج ارزشیابی به دفتر هیئت ممیزه دانشگاه جهت ارتقای مرتبه اعضای هیأت علمی.

ب: دارای ارزشیابی بیشتر از حدنصاب

- انعکاس نتایج به عنوان تعیین استاد برگزیده آموزشی در هفته معلم با معیار بیشتر از $m+s$ در ۳ سال متوالی به کمیته ذیربط اعلام شود.

۲-۵. نحوه پیگیری نتایج ارزشیابی کمتر از حدنصاب ارزشیابی

- عضو هیأت علمی می‌تواند در صورتی که نقدی بر شیوه و یا نتایج ارزشیابی انجام شده داشته باشد اعتراض مکتوب خود را ظرف مدت یک هفته پس از مشاهده نتایج ارزشیابی، به دفتر نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه جهت انعکاس و طرح در کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی دانشگاه ارسال نماید.
- لازم است مدیر دفتر نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه، اعتراض استاد را در کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی دانشگاه با حضور رئیس و یا معاون آموزشی دانشکده مربوطه مطرح نماید.
- کارگروه نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت امور آموزشی دانشگاه، پس از بررسی اعتراض یا نقد مربوطه، باید پاسخ و اقدام پیشنهادی را به صورت محرمانه به عضو هیأت علمی اطلاع داده و حسب مورد اجرا نماید.

این شیوه‌نامه در ۵ ماده و ۲ تبصره، در جلسه مورخ ۹۸/۲/۷ شورای نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی مطرح و مورد تایید و تصویب قرار گرفت.